

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet en motion från den allmänna motionstiden år 1999 om sjöfylleri. I motionsyrkandena förespråkas införandet av dels en promillegräns även för sjöfylleri som inte är att anse som grovt brott, dels en möjlighet att utföra rutinmässiga nykterhetskontroller i sjötrafik.

Utskottet avstyrker samtliga yrkanden med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Motionen

1999/2000:L905 av Elver Jonsson m.fl. (fp, s, v, kd, c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att likställa kravet på nykterhet i sjötrafik med nykterhet i trafik på land,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett nytt lägre gränsvärde införs i regelverket för nykterhet på sjön,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en kompletterande lagstiftning som innebär möjlighet att göra rutinmässiga stickprov av nykterhet till sjöss,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den kompletterande lagöversynen genomförs med stor skyndsamtet så att en beslutad och kompletterad lag kan träda i kraft till nästa års båtsäsong.

Utskottet

Enligt 20 kap. 4 § sjölagen (1994:1009) gäller att den som framför ett fartyg eller i övrigt på ett fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker eller något annat medel, att det kan antas, att han inte på ett betryggande sätt kan utföra vad som därvid åligger honom, döms för *sjöfylleri* till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet att anse som grovt skall, enligt 20 kap. 5 § sjölagen, dömas för *grovt sjöfylleri* till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är att betrakta som grovt skall särskilt beaktas om (1) gärningsmannen har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0

promille alkohol i blodet eller 0,5 mg alkohol per liter utandningsluft, (2) gärningsmannen har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, (3) den uppgift som gärningsmannen haft att fullgöra varit särskilt krävande med hänsyn till fartygets egenskaper, eller (4) framförandet av fartyget har inneburit en påtaglig fara för säkerheten till sjöss. Promilleregeln i punkt 1 tillkom genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 1999 (prop. 1998/99:43, bet. 1998/99:JuU15, rskr. 166).

Till skillnad från vad som gäller i trafik på land med motordrivna fordon är rutinmässiga alkoholutandningsprov inte tillåtna i sjötrafik. Enligt 1 § lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov gäller nämligen för sjötrafikens del att polisman endast får ta sådant prov på den som är skäligen misstänkt för brott varå fängelse kan följa.

I motion L905 av Elver Jonsson m.fl. (fp, s, v, kd, c) anförs att införandet av en promilleregeln vid grovt sjöfylleri den 1 juli 1999 var ett viktigt principiellt genombrott. Enligt motionärernas uppfattning bör dock det principiella upplägget vara att kravet på nykterhet i sjötrafik är detsamma som kravet på nykterhet i vägtrafik. Lagstiftningen bör därför kompletteras med en promilleregeln även vid sjöfylleri som inte är att anse som grovt brott. I motionen begärs tillkännagivanden i enlighet härmed (yrkandena 1 och 2). Motionärerna vill också ha till stånd ett tillkännagivande från riksdagens sida om att det bör införas en möjlighet att utföra rutinmässiga alkoholkontroller till sjöss (yrkande 3). I motionen begärs slutligen ett tillkännagivande som går ut på att lagstiftningsarbetet skall genomföras så skyndsamt att nu begärda lagändringar kan träda i kraft i god tid före båtsäsongen år 2000 (yrkande 4).

Utskottet erinrar om att frågan om införande av promilleregler vid sjöfylleri som inte är att anse som grovt brott har varit föremål för överväganden i flera tidigare sammanhang under senare år. Våren 1998 uttalade utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 1997/98:LU13 att det råder stark uppslutning kring kravet på nykterhet i all trafik, inklusive sjötrafiken, och att regeringen snarast borde återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om promilleregler i sjölagen.

I december samma år överlämnade regeringen proposition 1998/99:43 Drograttfylleri och sjöfylleri till riksdagen med bl.a. förslag om införande av en promilleregeln i sjölagens bestämmelser om grovt sjöfylleri. Regeringen anförde i propositionen att det saknades tillräckligt underlag för att föreslå en promilleregeln även vid sjöfylleri av normalgraden. Med hänsyn härtill avsåg regeringen i stället att tillsätta en utredning med uppgift att närmare utreda frågan.

I sitt yttrande till justitieutskottet med anledning av propositionen (1998/99:LU2y) gav lagutskottet uttryck för sin tillfredsställelse över att regeringen lagt fram ett förslag innebärande att promillegränser införs också på sjötrafikens område och tillstyrkte regeringens lagförslag. Utskottet anförde vidare att det visserligen hade varit värdefullt om regeringen i propositionen även hade kunnat presentera ett närmare underlag för ett konkret ställningstagande från riksdagens sida i fråga om möjligheten att införa promilleregler också för sjöfylleri som inte är grovt. I avsaknad av ett sådant underlag var det enligt utskottets mening inte möjligt för riksdagen att begära ett lagförslag innebärande att straffbarheten för sjöfylleri knyts till en promillegräns

på samma sätt som för trafiken på land. Utskottet framhöll även att det var angeläget att den av regeringen aviserade utredningen kom till stånd utan ytterligare dröjsmål och att arbetet bedrevs skyndsamt så att erforderliga lagförslag skulle kunna läggas fram utan onödig tidsutdräkt. Justitieutskottet delade i sitt av riksdagen godkända betänkande lagutskottets bedömning (bet. 1998/99:JuU15).

I enlighet med vad som förutskickades i 1998 års proposition tillkallade regeringen genom beslut den 11 november 1999 en särskild utredare med uppgift att utreda frågan om det finns anledning att i någon form införa en promillegräns för sjöfylleri som inte är grovt och överväga hur en sådan regel skulle kunna utformas (dir. 1999:87). Utredaren skall analysera vissa lagtekniska frågor, bl.a. vad gäller gränsdragningsproblematiken rörande rekvisiten i sjölagens bestämmelser om sjöfylleri, samt ta ställning till om den utvidgning av straffansvaret för drograttfylleri som infördes den 1 juli 1999 i trafikbrottslagen (1951:649) bör inverka även på bestämmelserna om sjöfylleri. Vidare skall övervägas om det behövs särskilda bestämmelser om nöd som skall vara tillämpliga vid onykterhet till sjöss. Utredaren har också i uppdrag att bedöma i vilken mån och på vilket sätt möjligheterna att upptäcka och beivra sjöfylleri kan förbättras. I denna del av uppdraget ingår att överväga om polis eller annan bör ges rätt att rutinmässigt ta alkoholutandningsprov på personer som omfattas av sjölagens bestämmelser om sjöfylleri liksom hur en sådan kontroll i så fall bör genomföras. Oavsett vilket resultat utredaren kommer fram till när det gäller frågan om promilleregeln skall utredaren lämna förslag på hur information kan spridas för att säkerställa att syftet med nykterhetsreglerna uppnås och för att öka nykterheten till sjöss. Utredaren är fri att ta upp andra frågor som har betydelse för att minska risken för olyckor till följd av bruk av alkohol eller andra berusningsmedel till sjöss. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2001.

Utskottet kan konstatera att den av regeringen i proposition 1998/99:43 aviserade utredningen nu har kommit till stånd och att samtliga de spørsmål som tas upp i motionen innefattas i utredningsuppdraget. Enligt utskottets mening bör resultatet av utredningsarbetet avvaktas och inte föregripas av något särskilt uttalande från riksdagens sida. I detta ligger även att utskottet inte kan ställa sig bakom de tidskrav på arbetets bedrivande som framförs i motionen. Utskottet utgår dock från att arbetet bedrivs så skyndsamt som möjligt.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion L905.

Hemställan

Utskottet hemställer

    beträffande *sjöfylleri*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:L905.

Stockholm den 18 januari 2000

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Viviann Gerdin (c), Ana Maria Narti (fp), Christina Pettersson (s) och Raimo Pärssinen (s).